

1 אצלו רגש של נקמה, כיון שצריך לזכור שכל ענין מתחיל מ"ה' לי" (כמו שכתוב בהתחלת הפסוק), ואילו
 2 ה"שונא" אינו אלא שליח (כמבואר ב'אגרת הקודש'²¹), ובמילא אין מקום לרגש של נקמה מ"שונאי",
 3 אלא עליו לקיים "ואני אראה" - להתבונן ולראות - "בשונאי", ולמצוא ("ארויסקריגן") מהי ההוראה
 4 מלמעלה שבגללה הגיע לו ענין בלתי-רצוי זה ("די אַנשיקעניש"), ובלשון הגמרא²²: "יפשפש במעשיו",
 5 ועל-ידי-זה יגיע לדרגא נעלית יותר, שזהו כללות ענינו של בעל תשובה - "אסורה מכאן"²³, לעזוב את
 6 הדרגא שהיה בה עד עתה (אף שגם היא דרגא דקדושה), ולהתעלות לדרגא נעלית יותר.

7 ולדוגמא - לנצל את הענין ד"שונאי" כדי לראות ("ואני אראה") השגחה פרטית בראיה מוחשית
 8 ממש: בדרך כלל יש לו הסברה בנוגע לעניני פרנסה, שכיון שיש לו ראש טוב, לכן הצליח במסחר, או
 9 בגלל שהתייגע בעניני חכמה ומדע, לכן הצליח בעניני מדעים וכיוצא-בזה; אבל כאשר עומד לנגדו שונא,
 10 ועד ל"שונאי" לשון רבים, שגם להם יש ראש טוב, וגם להם יש אפשרויות שונות כמו שיש לו, ועוד
 11 יותר, ואף-על-פי-כן, ניצול מהם - אזי רואה השגחה פרטית במוחש, כיון שאין מקום בשכל לתלות זאת
 12 בפעולה שלו, לולי עזר ה' והשגחתו הפרטית להוציאו מצרתו.

ועוד ענין בזה - בדרך הצחות:

14 כיון שהגיע למעמד ומצב ד"אני אראה" באמצעות "ב(ש)שונאי", היינו, שהשונא הביא אותו לעילוי
 15 בעבודת ה' - הרי יכול השונא לדרוש אחר-כך שכר על זה!

16 וכידוע הסיפור²⁴ אודות ה"מסור" ששלח את כתבי המלשינות על רבינו הזקן, ובגלל זה הוצרך לסבול
 17 את המאסר עם כל היסורים כו', ובסופו של דבר נעשה כתוצאה מזה חג הגאולה י"ט כסלו - שכאשר
 18 חסידים היו מתוועדים ב"ט כסלו, היה מגיע ה"מסור" הנ"ל (שנפל בענין של שכרות), וטוען בפני
 19 החסידים שצריכים ליתן לו משקה... כיון שכל הנס היה בגללו, שהרי לולי המסירה, לא היה המאסר,
 20 ובמילא לא היתה הגאולה, כך שהוא ה"מחותן" הראשי בזה!...

21 ה. ונוסף על שתי ההוראות בנוגע לחיי האדם בכלל - הרי זה נוגע גם בנוגע לקיום הציווי וההוראה
 22 של בעל הגאולה לעסוק מתוך מסירות-נפש בהפצת התורה ומצוותיה והיהדות בכלל, מתוך שמחה וטוב
 23 לבב, ודוקא מתוך אהבת ישראל:

24 בענין זה יכולה להיות טענה בשני הקצוות: (א) למה הוא חייב לעסוק בכך - הרי ישנם עוד יהודים
 25 שיכולים לעשות זאת? (ב) גם כאשר מניח את עצמו הצדה בשביל לעסוק בזה מתוך מסירות-נפש -
 26 ישנם אלו שמפריעים לו, ורוצה להנקם מהם, היפך הענין דאהבת ישראל.

ועל זה באה ההוראה מהנהגת בעל הגאולה:

28 בנוגע למסירות-נפש על התורה ומצוותיה - יידע שעליו מוטלת כל העבודה, וכמו-כן "כל אחד ואחד
 29 חייב לומר בשבילי נברא העולם"²⁵, ולכן, אין לו לסמוך על כך שיהודי נוסף יעשה זאת; יש לך אפשרות
 30 ללמוד תורה עם יהודי, ולפעול עליו לקיים מצוה - אל תסמוך על הזולת, כי בשבילך נברא העולם, וכיון
 31 שהנך יודע אודות יהודי זה, מוטל עליך החוב לעשותו לומד תורה ומקיים מצוותיה.

32 ובנוגע לאלו שמפריעים בזה - עליו לדעת שאין זה אלא בכדי ש"אני אראה", לעורר אצלו כח עמוק
 33 יותר, ומסירות-נפש עמוקה יותר, ומבט פנימי יותר בראיית השגחה פרטית על כל צעד וצעד. והיינו,
 34 שהמניעות והעיכובים הם בבחינת "תייטרך רעתך"²⁶: מן הסתם עדיין חסר אצלו משהו בעבודת ה' -
 35 בידיעה אודות השגחת ה', או בעניני יהדות בכלל, ולכן מעמידים אותו בנסיון, כדי שיפעל בעצמו
 36 התמסרות ועשיה עמוקים יותר.

(25) סנהדרין לו, סע"א (במשנה).

(22) ברכות ה, א.

(26) ירמ"ב ב, יט. וראה תורת מנחם - התוועדויות חמ"ה ע'

(23) פרש"י שמות ג, ג. וראה כתר שם טוב בהוספות ס"ח.

160 הערה 20. וש"נ.

וש"נ.

(24) ראה גם תורת מנחם - התוועדויות ח"א ע' 71. וש"נ.